

kapel, voor het gezin en de vele onderhoorigen, die dan van tijd en tijd kwamen. Zij woonden hier en daar op de landgoederen van den graaf. Uren ver in den omtrek lag geen dorp en geen kerk. De slootprediker zocht ook de lieden op, hield catechisatie, en hield zich vaak ettelijke uren daags bezig met het onderwijs aan jonker Otto, in wien hij een even vluggen als dankbaren leerling had.

HOOGENRIJK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

Gesichte Redactie!

Dezer dagen kwam mij in handen: „De Heidelbergsche Catechismus als catechistisch leerboek verklaard en toegelicht door Dr. H. H. Barger. Bewerkt naar O. Stellmann's Handreichung zum Heidelberger Catechismus", uitgegeven in de godgeleerde Bibliotheek van Kemink en Zoon te Utrecht.

Zou ik een weinig plaatsruimte mogen om de lezers van uw geerd blad er op te wijzen, dat de „bewerking“ van Barger niet maar in enkele onderdelen van Stellmann verschilt, zoals de titel zou doen vermoeden, doch dat er principieel verschil tusschen beide bestaat? Terwijl Stellmann zuiver den Catechismus volgt en zich dus in de Gereformeerde lijn beweegt, heeft Barger allerlei ethische beschouwingen erin gebracht en wijkt hij in belangrijke punten af van den Catechismus.

Ten bewijze slechts enkele plaatsen; vergelijking van beide boeken zal voortdurend soortgelijke verschillen doen zien, zodat ik niet weinige aanhalingen, doch die typerend zijn, meen te kunnen volstaan.

Bij antwoord 1 zegt Stellmann ter inleiding van het Bijbelisch verhaal van den val: „Betrachten wij den Stedenfall zäher, wie derselbe 1. Mose 3 beschreven ist, nicht als Allegorie (einfachliche Darstellung eines gedankens oder eines bloss innerlichen Vorgangs), sondern als geschichtliche Tatsache und tatsächlichen Vorgang.“ Zoo goed gereformeerd als dit is, zoo ethisch zijn de woorden van Barger: „Laat ons den sondeval van naderbij aanschouwen in zijn historisch verloop, zoals Gen. III ons dat beschrijft. Welke diepe inzichten verradt dit verhaal! Het verklaart ons niet het ontstaan der sonde in het algemeen, noch hoe het reine menschenhart haar toegang gegeven heeft. De vraag: van waar het kwade? wordt door de Schrift niet beantwoord. Maar Gen. III beschrijft ons de toedracht van den val, opdat wij het weten, de vrucht, de noodzakelijke gevolgen der sonde daaruit leren kennen, en dan openbaart zich hier een geestelijke kennis, die alleen uit de leiding des H. Geestes verklaarbaar is. Daarom heeft ieder onderdeel van dat verhaal voor ons beteekenis.“

Bij antwoord 9 volgt Stellmann den Catechismus, doch Barger zegt: „Het antwoord zou kunnen leiden tot de gevolgtrekking: dus kan ik mij van de wet ontlagen achten. Daarom geeft de Catechismus een ander antwoord; maar dit kan bij eenig nadenken niet bevredigen, en de ernstige catecheet, die voor alle dingen den indruk van de waarheid als zijn onderwijzen geven wil, moet niet trachten dit om de wille van het gezag van een menscheelich geschrift te bedekken. Even later zegt hij: „Het is onopzettelijk een leering aan te praten, dat hij schuldig is aan een sonde, die 6000 jaren geleden in het paradijs is geschied, omdat het in het algemeen gevaarlijk is jonge menschen een sondebegrip voor te houden, waarop het geweten niet reageert.“ Enige bladzijden verder: „wie ter verklaring der erfzucht Rom. V: 12-21 te hulp roept, lese dit dan ook met zijne leerlingen, maar vergeet niet op te merken, dat juist hier de vertaling zeer gebrekkig is.“ En bij antwoord 10 wordt Beets geciteerd, die ontken dat God den kinderen voor zij nog de bewijsheid en daad van zondigen kenden de aangeboden natuur tot verdoemenis zou toerekenen, en dat de gemeente dit nimmer heeft beleiden (sic). Stellmann heeft van al deze Arminiaansche beweringen geen enkel woord!

Bij antwoord 19 wordt een passage over de Schriftcritiek ingelascht, voorzichtig gesteld, doch waarbij de gedachte, dat de H. Geest de auteur der Schrift is, teloor gaat. En dan wordt even later een gedeelte ingevoegd om de vervulling der profetieën anders voor te stellen dan de gereformeerde opvatting der Schrift medebrengt, terwijl Stellmann blijft bij het eenvoudige, dat „de Schrift vervuld is“ in alles wat Christus deed en seide. Bij de bespreking der paradijsbelofte wijkt Barger weer geheel op dezelfde wijze van Stellmann af.

Genoeg om te doen zien, dat hier een „bewerking“ wordt geboden, die, wij principieel van het oorspronkelijke verschillend, dien naam niet mag dragen. Dat Dr. Bronsveld in zijne beoordeling van dit boek schrijft: „Wij hebben de vergelijking dezer bewerking met het oorspronkelijke op enkele punten gedaan en kunnen verklaren, dat waar Dr. Barger van Stellmann verschilt, wij het doorgaans meer eens zijn met eerst, dan met laatst-geenemde“, is alleszins begrijpelijk. Doch wie prijs stelt op een gereformeerde behandeling van den Catechismus, waarbij deze niet mishandeld wordt, zal goed doen het oorspronkelijke, zeer nuttige werk te gebruiken, onder den titel „Handreichung zum Heidelberger Catechismus“ in Deitold bij C. Schenk verschenen.

Dr. J. C. de Moor.

Den Haag, 8 Jan. 1912.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Utrum (Gr.), G. Ploos van Amstel, te Ylst. — Stadskanaal, N. Y. van Goor, te Groningen. — Westerlee (Gr.), C. J. Hakman, cand. te Rotterdam. — Nieuweroord (Dr.), J. D. Heersink, te Emlichheim.

BEROEPEN: Leiden, Dr. T. Hoekstra, te 's-Heerenbosch. — Delfhaven (ze predikantspl.), B. Meijer, te Brouwershaven. — Wons c.a., A. Schelker, te Buiksloot.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Maartensdijk, D. Th. Keck, te Zuilichem. — Harderwijk, L. van Mastrigt, te Barneveld. — Hien en Dodewaard, B. Olinga, te Elden. — Noordwijk aan-Zee, H. H. van Ameide, te Hillegom. — Peperga en Blesdijck (Fr.) (toez.), A. E. K. Bolland, cand. te Leiden.

ANGELIEN: Banthuizen, E. D. G. v. d. Horst, te Nieuwpoort. — Hurwenen, J. C. Fontein, te Riland en Bath. — Hoorn, Ph. H. Th. van Papenrecht, te Sneek.

BEROEPEN: Brakel, F. Kijfshelm, te Ter Aa. — Ooster-Nijkerk, E. D. G. v. d. Horst, te Nieuwpoort. — Kockengen en Hei- en Boelcop, J. G. Woelkerink, te Ottoland.

Onder vriendelijke dankbetuiging aan zoovele geabonneerden die ons de verschuldigde abonnementsgelden over het afgeloopen kwartaal reeds toezonden, nemen wij de vrijheid, hen, die dit nog niet deden, beledigd te verzoeken zulks alsnog **uiterlijk den 20sten dezer** te doen en hun postwissel te adresseeren aan

De Administratie van „De Heraut“, Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut is f 1.20 per kwartaal.

Van de intekenaren op het premiewerk PRO REGE, wordt de zesde (d. i. de laatste) kwartaal-betaling ad f 1.25 per aangevraagd exemplaar, eveneens gaarne ingewacht.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE
Amsterdam, Jan. 1912.

Advertentie.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

TE KOOP

het ameublement der Ger. Kerk te Sasenheem.
Te bevragen bij J. W. Koning J.W.s.

TE KOOP,

voor bilijken prijs, een Preekstoel met Klankbord, Doophek, Doopvont, twee Gaakronen, Wandarmen, enz. Inlichtingen te bekomen bij C. ADRIAANSE, Keizersgracht, Heider.

KERKMEUBILERINGEN.

Gemakkelijke condities.
SCHIPPERS BROS. - DEN HAAG.
Stationsplein 67.

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen zooveel:

Babylonische Psalmen

in vergelijking met die des Ouden Testaments

— door —

Prof. M. NOORDTJIZ.

Kl. 40. form. — Prijs f 0.65.
Bij elke Boekh. voorhanden.

GELDNOOD.

Met hartelijken dank bericht het Bestuur der Nederl. Vereniging van vrienden der Waarheid de goede ontvangst van de volgende giften: van C. A. v. d. W. zondagavondgebedsgeschiedenis f 5; N. N. te Arnhem f 5; N. N. te Wons f 1; D. v. E. te Nijkerk f 5; G. B. A. F. te Delft f 1; M. v. B. gevonden in de collecte te Nijkerk f 1; door Prof. Dr. F. L. Rutgers van D. J. R. te Leiden f 5; J. v. d. B. van de Gereformeerde Kerk te Groningen f 10; K. S. gevonden in de collecte te Lekkerveer f 2; W. gift van de Gereformeerde Kerk te Zaandam f 2; D. S. te Amsterdam f 10; J. P. Jan. te Purmerend f 2.50 en J. J. V. te Andijk f 5.

Met blijdschap bemerkten wij dat onze onder vrienden en vriendeninnen den arbeid der Vereniging nog niet vergeten zijn en ook, dat sommige Kerken nog in liefde gedachten aan onze broeders, die vroeger hulpdiensten in haar midden verrichtten. Moge hun voorbeeld nog door velen gevolgd worden opdat de Vereniging zonder schuld haar rekening sluiten kan.

Namens het Bestuur:

Prof. Dr. F. L. RUTGERS, Voorzitter.
Dr. B. VAN SCHULVEN, Vice Voorzitter.
G. H. A. GROSHUIDE, Secretaris.
J. IJSEBRAND, Penningmeester.

Koninginneweg 223.

ABSHAUBIN's of Anti-Rheumatische Watten.

Deze watten zijn het zekerst werkend middel tegen alle pijnen of ongemakken door gevatte koude ontstaan, bijzonder voor de zooger gevreesde plaag, Rheumathiek, Kiepijn, Schouderpijn, Spierpijn in nek, armen of beenen enz. Bij het heerscheende weer kan men spoedig van die boose pijnen verlost zijn door het gebruik mijner sinds 50 jaren beroemde watten. Ze zijn uitstekend, goedkoop en onschadelijk voor het gebruik tegen andere kwalen.

Prijs 30 cents per pakje.

Verkrijgbaar bij den hoofddepothouder A. BREETVELT A., Delft en verder bij: W. A. Schade & Zonen, Amsterdam, Nieuwendijk. Christiaan Annegard, Amsterdam, Paleisstr. h. Singel.

Gez. Mann, „de Huisvrouw“, Amsterdam, Hellingenweg.

Jacobson & Manus, Amsterdam, Jodenbreestraat. Meij. N. Moransard, Haarlem, „de Vijl“. H. Meijer, Haarlem, „In de Katoenbaal“.

A. Vlaanderen, Hilversum. G. de Barbanson, Nieuwediep. Iserief & Zonen, Den Haag, Veenestraat.

M. R. C. Lippitz, Hoorn. Z. C. Theisling, Alkmaar. Wed. F. Wierper, Weesp. G. Appelman, Westwoud.

H. J. Appelman, Hem. C. Nonnekes, Goes. Gebr. Lezer, Assen. E. Lakke, Meppel.

L. van der Vaart, 's-Bosch. J. C. van Aken-Kroonen, Breda. Beuzemak & Co., Leiden, Vischmarkt. Gez. Wassink, Arnhem.

Gez. Weghuis, Zwolle. G. J. Rijdsdijk, Ridderkerk. P. Bonthoed, Steenwijk. A. Velders, Heerenstraat 59, Zeist. P. Graauijs, Zaandam.

Wederkoopers gevraagd.

UIT DE SPRINGADER

Vier Boeken met Een Kalender voor slechts f 1.—. Wacht niet met Uwe bestelling, want de voorraad is beperkt.

1. P. A. E. Sillevius Smitt Uit de Springader Israëls, 13 Leederen over de Stammen Israëls. Uitgaafprijs f 1.90.
2. E. Gordes. Bij 't Wachtvuur.
3. E. Gordes. De Man van de Biesenbruggen.
4. E. Gordes. Een Spaansche Vastenavond.
5. Bijbelsche Schuurkalender voor 1912, op groot sierlijk blok en schild.

Alles samen voor slechts f 1.—, te bekomen bij D. BOLLE, Bataaf van Goedkoop Boeken, Hang 98 te Rotterdam. Franco na ontvangst van Postwissel waarop melden: Pakket Springader.

GRATIS EN FRANCO!!

zenden wij aan ieder, die zulks verlangt, het afdoende bewijs, dat onze Rheumatische Remedie een radicaal geneesmiddel is voor Rheumatiek en licht. Prijs per flacon franco 60 cts. bij vooruitbetaling bij K. S. DE BOER, Hoofd Depoth. te Sneek.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereniging: Aan Contributien:

van Dr. J. van Haeringen te Hoek v. Holland f 2.50; door den heer L. Mensonides te Bolsward f 9; door den heer G. Rozendal te Haren f 31; door het Locaal Comité te Utrecht f 600; door den heer A. Sijma te Tiel f 8; door den heer G. F. Hummel te Assen f 150; door den heer G. Feringa uit Aboude f 8, uit Baambrugge f 62.25, uit Loenersloot f 12, uit Nichtevecht f 26.50, samen f 108.75; door den heer Jac. H. Maas uit Maarssen f 57.50; door Dr. A. Hoek te Enkhuisen f 175; door den heer R. A. Boer Rookhuizen f 9; door den heer Joh. P. van der Kam te Heerenveen f 42; door Mr. A. ter Weele te Eerschede f 1.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit): van de Gereformeerde Kerk te Aalsmeer f 14.50; te Ommen f 10; te Luitzen f 5.70; te Dalfsen f 5.13; te Gramsbergen f 7.33; te Dedemsvaart f 22.09; te de Krim f 10.58; te Zwaatsloot f 14.02.

Voor de Medische Faculteit: (Contributien): door den heer G. Rosendal te Haren f 3.50; door den heer A. Sijma te Tiel f 1; door den heer G. Feringa uit Baambrugge f 1; door den heer Joh. P. van der Kam te Heerenveen f 24.

H. W. v. MARLE jr. Penningmeester. Amsterdam, Keizersgracht 162.

VOORZIE UW HUIS

van een deugdzaam ORGEL en Gij verhoogt de gestelligheid en aangename toon in uw gezin.

Bij G. A. GOLDSCHMEDING,

Utrechtschestraat 119
Warmoesstraat 141
Keizersgracht 301-303
AMSTERDAM

vindt men steeds uitgebreide keuze in eenvoudige en duurere soorten van aanbevolen fabrieken.

Koninklijke Hollandsche Lloyd.

Geregelde Stoomvaartdienst tusschen
Nederland, Brazilië,
Uruguay en Argentinië.

Stoomschip	van Amsterdam	Duinkerken	Leixoes	Rio de Janeiro
„Coquet“	24 Jan.	27 Jan.	1 Febr.	22 Febr.
„Frisia“	24 Febr.	Montevideo	1 Febr.	te Buenos Ayres 1 Maart.
„Frisia“	van Amsterdam	Dover	Boulogne s/M.	Coruna
	31 Jan.	1 Febr.	1 Febr.	3 Febr.
	van Lissabon	Rio de Janeiro	Santos	Montevideo
	5 Febr.	19 Febr.	20 Febr.	24 Febr.

Voor inlichtingen aangaande passage en vrachten wende men zich tot den Koninklijken Hollandschen Lloyd, Prins Hendrikkade 131, (Telegraafadres „Realloyd“) te Amsterdam, of tot de Agenten, de Heeren D. Burger & Zoon te Rotterdam.

JOHs. ALBERTS,

Tabak- en Sigarenmagazijn
— „BILDERDIJK“ —
Bilderdijsgracht 3, - Amsterdam.
Ruime sortering van goede merken in elken prijs.
ZONDAGS GESLOTEN.

Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika,

gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 389.

Bijkantoor te LONDEN, 2 Graet Winchesterstreet E. C.

Hoofdgantschap te PRETORIA, Agentschappen te KAAPSTAD, BLOEMFONTEIN, JOHANNESBURG, POTCHEFSTROOM, WITBANK en PREMIER-MINE.

Correspondenten op alle bankplaatsen in Zuid-Afrika, alsmede op de voornaamste havenplaatsen van Oost- en West-Afrika.

Het HOOFDKANTOOR te AMSTERDAM

koopt, verkoopt en incasseert wissels en ander papier, bezorgt telegrafische uitbetalingen, verschaft reiscoupons, opent schriftelijke of telegrafische credietten, geeft voorschot op verschepte goederen, belast zich met de uitvoering van Effectenorders aan de beurs te Amsterdam, Londen, Johannesburg en Kaapstad, opent rekeningen-courant. Neemt gelden in deposito onder de volgende rentevergoeding:

Met 1 dag opzegging	Met 3 maanden opzegging
„ 10 dagen „ „ 2 1/2 % „	„ 6 „ „ „ 3 1/2 % „
„ 1 maand „ „ 3 1/2 % „	„ 12 „ „ „ 4 % „

LEVENSVZERZEKERING de Nederlanden van 1845

BRAND - - VERZEKERING
INBRAAK
DEN HAAG (vroeger Zutphen). Directie HENNY. KAPITAAL. f 4.000.000.000. RESERVEFONDS. f 1.500.000.000.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.

Gevestigd te GRONINGEN.

Maatschappelijk Kapitaal f 1.000.000.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, Amsterdam; A. W. SCHIPPERS, Vlaardingen; Jhr. H. A. WITTEWAALL VAN STOETWEGEN, Rotterdam; Mr. P. DIELEMAN, Middelburg; S. SIJTSMA, Aalsum (bij Dokkum). Raad van Toezicht: Jons. TERPSTRA, Groningen; Mr. R. KOPPE, Groningen; M. UBBENS, Middelstum.

Verstrekt geld op eerste hypotheek. Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven.

koers 97 %, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—. Inlichtingen geven te Amsterdam, de Heeren: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. H. VAN DER VEGTE, F. J. BOLT

De Groninger Brandw. Mij.

Kantoor te Groningen, Amsterdam, Rotterdam.

Verzekert tegen onderling en vaste premie.

Directie: M. BROUWER.
F. DIJKSTERHUIS.

Christel. Vereeniging van Nederlanders te Londen.

Bovengenoemde vereeniging verzadert elken Dinsdagavond te 8 uur in gebouw van het Deutsche Christel. „Keinerheim“, 48 Charlotte Street, Fitzroy Square W. Verdere inlichtingen verstrekt gaarne de Secretaris J. BOER, 50 Burnfoot Avenue Munster Rd. London S. W.

De Voorschotkas voor leden der Gereformeerde Kerk te Amsterdam

staat onder bestuur van de Heeren J. W. Reuse, Voorzitter; F. J. Rietveld, Secretaris; W. C. Ristjouw, Penningmeester-boekhouder; H. Rootlieb, J. Balhuizen, J. A. van Meijnefeldt en A. W. Brink.

Het beheer wordt gevoerd onder toezicht eener Commissie, bestaande uit de Heeren Prof. Mr. P. A. Diepenhorst en Mr. S. de Vries Ct.

De Vereeniging werd opgericht in 1909 en verliest na grondig onderzoek renteloze voorschotten aan leden eener Gereformeerde Kerk binnen de burgerlijke gemeente Amsterdam woonachtig.

Leden der Vereeniging zijn de leden der Gereformeerde Kerk woonachtig te Amsterdam die, hetzij een jaarlijkse contributie betalen van minstens f 2.50, hetzij in eens een bedrag van ten minste f 100.— schenken. Begunstigers zijn zij, die zonder lid te worden zich verbinden tot een jaarlijkse contributie.

Een deze Vereeniging geschonken bedrag komt telkens weer andere gezinnen hulp en steun bieden in den soms zoo moeilijken strijd om het bestaan.

Men steune het werk dezer Vereeniging door gift in eens, of jaarlijkse contributie.

Penningmeester-boekhouder is de Heer W. C. RISTJOUW, Jo. Catskade 7, Amsterdam.

R. C. VERWEIJACK, Vragenboekje — op de Kieswet

ten dienste der kiezers: met volledige opgave van districten, tabellen, enz.

— te DRUK — bevattende de wijzigingen in 1900 aangebracht, de statuten, tabellen, enz.

Prijs f 0.25, 25 Ex. f 5.—.

Amsterdam. W. KIRCHNER.

Lezers van Dag- en Weekbladen

IN DE Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen op de Perrons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk.

Laat ze vooral niet in den wagen liggen.

Boek- en Courantdruckerij: R. KIRCHNER & ZAKEL, Amsterdam.

Dit blad wordt Bijdragen van dit blad betreft, aan de ADMMIS Inredingen, d kunnen voor het

Dan

Samenvattend het doel der S maar in God dat onder de staat. Het uit historisch prov toe beweegt, k in God ligger Idee ervan in de verwezenlij der Scheppling doel had, en d van Gods naam standpunt niet gezien. Het wa dat uit Hem Ham alle ding te stellige uit niet anders te kan onre voor als eeuwig den als eeuwig den dat er niets, w bestaan kan h mede-eeuwig Zonder nu op b horizon van or ons geoorloofd we het ons dan dan dat God Scheppling is ge en dat Hij een den tijd van ingezet. Waar buiten God bes geen beweegre tot scheppling c hieruit rechtst beweegreden, h niet anders dan zijn. Wel kan t pingsplan een werp als midd één als middel maar dat is c motief, en de weegreden van genomen, blijft in God zelf. Openbaart, stro van onze logis dan ook gezeg verschillende s begrepen heeft formeerde Kerk zij dit grondm scherpt in sijn machtigst op d maar t zou t waarheid zijn, t zij de Room zij de Lutherse onzeker geluid h de onderschei einddoel der Sc één kerkelijk b Catechismus of anders dan in van al het bes dient toegegeve in de eerste eeu vraagstuk zelf v niet tot op den daardoor in veel Goedheid en hangen bleef, onder de leiding en Scholastieken werd gevat, st komst gaf, ste voorgrond plaat

De afwijking Kerk, maar uit de Kerk opgek geeerige overlegg waren, den mens punt te kiezen, doorbrak, viel d van de Humanis der Hervorming gedachte op en s den. Zelfs Leib die zelfde bla wijsbegeerte b grond ongededi als einddoel t einddoel, waar